

VEJLEDNING OM SIKKERHED

Unge i Beredskabet
December 2019

Revideret i august 2025

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord

Arbejdstilsynets kommentarer.....	2
Hvornår træder Arbejdstilsynets regler i kraft?.....	2
Vejledning om Sikkerhed som inspirationskilde.....	3
Sådan bruger du Vejledning om Sikkerhed.....	4
Generelle opmærksomhedspunkter.....	5
Forsikring.....	6
Forsikring for frivillige organisationer.....	6
Klagevejledning.....	6

Emner

LBTS.....	7
Røgdykning og varmepåvirkning.....	8
Maskiner, værktøj og tekniske hjælpemidler.....	9
Farlige stoffer og materialer.....	10
Brug af stiger og ned- og sammenstyrtning.....	11
Beklædning og sikkerhed.....	12

Bilag

Vægtbelastning.....	13
GO/ NO GO skema.....	14
Kildehenvisning.....	15

Forord

Denne Vejledning om Sikkerhed er udarbejdet af Unge i Beredskabet til brug for alle korps i Danmark, som beskæftiger sig med:

- unge under 18 år i beredskabet
- unge, som er fyldt 18 år, men som på grund af særlige omstændigheder har fået dispensation til at fortsætte i brandkadetkorpset

Vejledning om Sikkerhed kan benyttes som inspiration i forbindelse med at planlægge og gennemføre aktiviteter for de unge i beredskabet, så sikkerheden er i fokus.

Før udarbejdelse af denne vejledning har Unge i Beredskabet rådført sig med Arbejdstilsynet. Derudover har vi søgt viden og erfaring fra organisationer/foreninger, som har aktiviteter for unge, som kan sidestilles eller sammenlignes med de aktiviteter eller opgaver, brandkadetter udfører. Disse organisationer/foreninger har blandt andet været DGI og forskellige landsforeninger inden for spejderbevægelsen.

Rådgivningen fra Arbejdstilsynet kan læses på næstkommende side. Viden og erfaring fra øvrige organisationer/foreninger har været yderst sparsom, idet de ikke selv har haft nedskrevet eller formuleret sikkerhedsregler eller vejledninger fx i forhold til:

- hvor højt de unge må klatre og evt. med hvilket sikkerhedsudstyr
- hvilke værktøj de unge må bruge, når noget skal bygges eller
- hvor tunge ting de unge må bære, når et stort fodboldmål eller tunge gymnastikredskaber skal rykkes.

Arbejdstilsynets kommentarer

Arbejdstilsynets juridiske afdeling har vurderet (maj 2019), at det at være brandkadet ikke hører ind under Arbejdstilsynets bestemmelser for unges arbejde, hverken vejledningen om ikke-uddannelsespligtige unge eller vejledning om uddannelsespligtige unge. Brandkadetter, som agerer som UngLeder og hjælpeinstruktør hører endvidere ikke under Arbejdstilsynets bestemmelser, så længe de ikke varetager selvstændige funktioner alene eller bliver aflønnet. Arbejdstilsynet har lagt vægt på følgende i deres vurdering:

- at det generelle formål med brandkadetkorpserne er at uddanne og udvikle unge mennesker
- at korpserne har et socialt og et særligt socialt inkluderende perspektiv
- at de unge ikke opnår en direkte kompetencegivende uddannelse
- at de unges deltagelse i brandkadetkorpserne ikke kan sidestilles med et lønnet arbejde
- at de unge spænder vidt i alderen

Det har ikke haft betydning for Arbejdstilsynets vurdering:

- at brandkadetkorpserne også har fokus på rekruttering af fremtidige frivillige eller lønnet brandmænd
- at de unge kan have videre rammer for, hvad de må i brandkadetkorpset i forhold til, hvad brandmænd må, når de er på job

Vejledning om Sikkerhed er en guide, som, på trods af Arbejdstilsynets vurdering, læner sig op ad Arbejdstilsynets regler om unges arbejde samt de gældende regler og vejledninger inden for brand- og redningsområdet.

Hvornår træder Arbejdstilsynets regler i kraft?

Vejledning om Sikkerhed omhandler alene brandkadetter i beredskaberne, der IKKE benyttes som afløsning, stedfortræder, substitut eller lign. for voksne brandmænd. Benyttes brandkadetterne decideret som erstatning for lønnede medarbejdere/frivillige i enkeltstående tilfælde fx ved et lokalt arrangement, da indgår de under Arbejdstilsynets bestemmelser, men kun i det enkelte 'arbejdstilfælde'. Det drejer sig altså kun om situationer, hvor beredskabet – i stedet for brandkadetten – ville have indkaldt en reel medarbejder/frivillig til at løse den pågældende arbejdsopgave, hvis brandkadetten ikke deltog.

Er den enkelte brandkadet med på en aktivitet i uddannelses- og udviklingsøjemed for at 'snuse' eller være føl/under oplæring til en brandmands arbejdsopgaver, da gælder Arbejdstilsynets bestemmelser ikke. Ligeledes gælder Arbejdstilsynets bestemmelser heller ikke, hvis brandkadetten deltager på samme niveau, som enhver anden frivillig borger i en aktivitet fx hjælper til ved en oversvømmelse.

Ønsker et beredskab at benytte brandkadetten som en erstatning for en lønnet/frivillig medarbejder, da er det det enkelte beredskabs opgave at afklare, hvilke sikkerhedsregler der skal følges. Unge i Beredskabets sekretariat kan kontaktes ved tvivlsspørgsmål og for vejledning.

Sådan bruger du Vejledning om Sikkerhed

Kært barn har mange navne! Det er derfor vigtigt at understrege, at betegnelserne brandkadet og brandkadetkorps omfatter alle unge piger og drenge i beredskabet, herunder ungdomsbrandmænd, juniorbrandmænd, børnebrandmænd, brandmandsaspiranter, ildfluer, fire kids, fire birds, ildfugle, minibrandmænd, og hvad man ellers måtte kalde de unge. For overskuelighedens skyld vil vi i resten af vejledningen benytte betegnelserne unge i beredskabet, brandkadet, brandkadetkorps og brandkadetinstruktør for de unge, ungeberedskaberne og deres voksne instruktører.

Vejledning om Sikkerhed er opbygget, så det altid er nemt og overskueligt at se, hvad Unge i Beredskabet anbefaler, at brandkadetterne må og ikke må, når de er en del af et beredskab og et brandkadetkorps i Danmark. Vejledningen er opdelt efter emne, som kan findes via indholdsfortegnelsen. Under hvert emne vil der være en kort beskrivelse af, hvad Unge i Beredskabet anbefaler inden for det pågældende emne.

Bagerst i vejledningen findes et vægtbelastningsskema, som man som instruktører kan orientere sig i i forhold til at planlægge øvelse eller undervisning. Derudover forefindes et ikke udfyldt GO/NO-GO skema. Skemaet er tiltænkt til, at brandkadetkorpset gennemgår og fastsætter egne regler, udfylder skemaet, så det kan printes ud og hænges på stationen. På den måde sikres det, at både brandkadetter og brandkadetinstruktører altid kan se de indgåede regler.

Kildehenvisninger findes til sidst.

Overordnet er det altid det enkelte beredskabs ansvar at sikre, at brandkadetterne ikke kommer til skade under deres virke som kadetter. Dog anbefaler vi, at nedenstående vejledninger bliver fulgt, så risikoen for skader og ulykker, når de unge er kadetter, mindskes.

Vejledning om Sikkerhed som inspirationskilde

Udgangspunktet for vores vejledning er, at det er en vejledning med inspirationspunkter og ikke en facitliste med rigtigt og forkert samt med en opfordring til, at den enkelte brandkadets alder, fysiske formåen og modenheden altid tages i betragtning ved opgavesætning.

Vejledningen er derfor at betragte som en guide, som det enkelte beredskab og brandkadetkorps kan orientere sig i deres arbejde med de unge. Det står det enkelte beredskab og brandkadetkorps frit for, om de anførte vejledninger ønskes skærpet lokalt.

Generelle opmærksomhedspunkter

De unge skal under deres virke som brandkadetter altid være under opsyn af en person, der er fyldt 18 år, og som har den fornødne indsigt i det emne, der arbejdes med. Hvis det er en særlig risikofyldt lektion, der undervises i, skal det tilstræbes, at den person, der fører tilsyn med de unge, står umiddelbart ved siden af de unge eller overvåger dem. Det skal her gøres opmærksom på, at det ikke er nok at supplere med de unge hjælpeinstruktører, da de ikke har den fornødne viden, erfaring og undervisning i emnerne. Hjælpeinstruktørerne kan anvendes, hvis der er tale om øvelser, der har ingen eller få risikomomenter.

Nogle af emnerne inden for brand- og redningsområdet kan være af en sådan karakter, at brandkadetten ikke må arbejde med objektet selvstændigt, men må nøjes med at lære teorien samt se med fra sidelinjen.

Det er til hver en tid instruktørens ansvar at træffe de nødvendige foranstaltninger, for at arbejdet udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Dette vurderes på baggrund af brandkadetternes erfaring eller mangel på samme, arbejdets særlige sikkerhedsrisici samt deres manglende bevidsthed om de risici, arbejdet indebærer. Det er ydermere brandkadetinstruktørens og lederens ansvar, at brandkadetterne får den nødvendige instruktion og oplæring, inden opgavens påbegyndes. Hvis brandkadetten er i tvivl om, hvordan opgaven skal udføres, skal brandkadetten instrueres endnu en gang.

Forsikring

Det anbefales, at hvert beredskab undersøger, hvordan brandkadetkorpset er dækket forsikringsmæssigt, såfremt en brandkadet kommer til skade som følge af fejl eller forsømmelse fra instruktørens side samt tager stilling til forsikringsmæssige forhold.

I visse tilfælde kan brandkadetten være forsikret gennem statens forsikringsordning eller via ungdomsskolen. Dog skal man være opmærksom på, at nogle af forsikringsordningerne kun gælder bestemte klassetrin fx 8. klasse og opefter, samt at nogle forsikringsordninger kun dækker et bestemt antal undervisningsgange eller timer og fx ikke feltture.

I tilfælde af, at hverken beredskab eller kommune er dækket forsikringsmæssigt, er det forældrenes eget ansvar at forsikre den unge, som ved andre fritidsaktiviteter.

Det anbefales, at brandkadetkorpset oplyser forældrene om de pågældende forsikringsforhold i et forældretilsagn, ligesom det anbefales, at der er et felt til afkrydsning af, hvorvidt kadetten er dækket af forældrenes forsikring. Et sådan forældretilsagn kan rekvireres hos Unge i Beredskabet.

Klagevejledning

Klager over sikkerhed rettes skriftligt til lederen af det lokale brandkadetkorps.

Forsikring for frivillige foreninger

For brandkadetkorps, som er etableret som en frivillig forening, anbefales det, at brandkadetkorpset rådfører sig med et forsikringsselskab eller Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vedr. lovpligtig arbejdsskadeforsikring, erhvervsansvarsforsikring etc. samt tager stilling til, hvilke forsikringsgrundlag foreningen ønsker. Her er det særligt vigtigt at tage stilling til:

- forsikring af de frivillige, hvis de kommer til skade
- forsikring af frivillige, hvis de uagtsomt gør skade på andre eller andres ejendele
- forsikring af foreningens ejendele, hvis en ejendel gør skade på tredjepart og skaden skyldes forsømmelse eller lignende
- forsikring af foreningens ejendele

Som frivillig forening skal man være opmærksom på, at selvom frivillige måske har en privat ansvarsforsikring, så dækker forsikringen ikke nødvendigvis alle skader. Det er derfor vigtigt, at en frivillig forening informerer de frivillige om, hvordan de er forsikret eller ikke er forsikret i forhold til ansvarsforsikring. På den måde gøres de frivillige opmærksom på at tjekke egne private forsikringer og sikre sig, at de er dækket ind.

Bliver en forening dømt til at betale erstatning og ikke har råd til det, kan kravet nogle gange blive ført videre til bestyrelsen, som juridisk tegner foreningen.

Det anbefales, at brandkadetkorpset oplyser forældrene om de pågældende forsikringsforhold i et forældretilsagn, ligesom det anbefales, at der er et felt til afkrydsning af, hvorvidt kadetten er dækket af forældrenes forsikring. Et sådan forældretilsagn kan rekvireres hos Unge i Beredskabet.

LBTS

- ✓ Det anbefales, at brandkadetter normalvis ikke foretager mange gentagne løft over 12 kg over en længere periode.
- ✓ Vægten og brugen af indsatsdragt og tryklftsapparat anses ikke som værende gentagne løft over en længere periode, da brugen af de nævnte ting, oftest sker et begrænset antal gange på et forløb og hver gang i et begrænset tidsinterval. Vægten af indsatsdragt og røgdykkerapparat anbefales dog medtænkt i brandkadetternes samlede løftebyrde.
- ✓ Ved løft af tunge byrder, anbefales det, at der tages særligt hensyn til brandkadettens alder, køn og fysik, og at løftet foretages tæt ved kroppen. Under tilsvarende hensyn anbefales det i enkelte tilfælde, at det tilstræbes, at der ikke foretages løft af byrder over 25 kg.
- ✓ Kadetter kan med fordel instrueres i at løft foretages mest skånsomt midt foran og tæt på kroppen, mellem midtlårs og albuehøjde.
- ✓ Hvor det er muligt, og hvor der er behov, kan der anvendes hjælpemidler for at begrænse løftebyrden fx stendukke lavet af Leca-sten.
- ✓ Skal byrden bæres over en afstand på mere end 2 meter, kan det være hensigtsmæssigt, at der sker en forholdsmæssig reduktion i vægten.
- ✓ Som tommelfingerregel bør brandkadetter ikke foretage træk eller skub på over 250 kg.
- ✓ Hvis brandkadetterne skal udføre manuelle træk og skub, tilrådes det, at arbejdet planlægges således, at friktion og kraft ved igangsætning og transport er så lav, som muligt.

RØGDYKNING & VARMEPÅVIRKNING

- ✓ Brandkadetternes sikkerhed må ikke bringes i fare ved aktiviteter i omgivelser i ekstrem høj eller ekstremt lave temperaturer.
- ✓ Brandkadetter anbefales ikke selvstændigt at anvende trykluftapparat uden direkte opsyn af instruktør, der har den fornødne indsigt i emnet.
- ✓ Hvis muligt, tilrådes det, at vægten af røgdykkerapparat reduceres fx med kompositflasker eller mindre flasker.
- ✓ Varme brandhusøvelser anbefales kun ved:
 - brug af enkelte brandmarkeringer.
 - tilstedeværelse af uddannet røgdykkerinstruktører under hele øvelsen samt instruktør udenfor.
 - ekstra indsatte sikringsslanget/vandforanstaltninger.
 - at kadetter er fortrolige i apparatbrug.
 - at kadetterne sendes ind i øvelsen få af gangen fx to og to.
 - at større grupper af kadetter overværer en optænder snarere end de deltager i reel øvelse.
 - at der er lavet briefing på sikkerhedsudstyr og sikkerhedsproces før øvelsen.
- ✓ Det anbefales, at man følger det stedlig beredskabs procedure for røgmiljø samt rensning af indsatsdragt.
- ✓ Det vil være hensigtsmæssigt, at brandkadettens forældre i forældretilsagnet oplyser, om den unges kendte sygdomme eller diagnoser, da informationen er vigtig for at vurdere, om der skal tages særlige hensyn eller forholdsregler ift. sikkerhed under brandkadetaktiviteterne fx under røgdykning. Forældretilsagnet kan rekvireres gennem Unge i Beredskabet.

MASKINER, VÆRKTØJ & TEKNISKE HJÆLPEMIDLER

Det anbefales ikke, at brandkadetterne benytter tekniske hjælpemidler, der anses for farlige såsom klippe- og skæremaskiner, medmindre de sikkerheds- og sundhedsmæssige risici ved hjælpemidlerne er fjernet. Det kan blandt andet ske ved, at de tekniske hjælpemidler er udformet eller afskærmet på en måde, hvor de bevægelige eller bearbejdede dele er utilgængelige under drift, at der ikke er farer ved maskinerne, eller ved at en brandkadetinstruktør er den primære udførende part.

Nedenstående liste er en ikke-udtømmende liste over tekniske hjælpemidler, som kan bruges til inspiration, når sikkerheden omkring maskinerne skal drøftes:

- ✓ Maskindrevne tekniske hjælpemidler som eksempelvis: Rundsav, skæremaskiner, sømpistoler, kædesave m.m.
- ✓ Frigørelsesværktøj hvad enten dette er batteridrevet eller hydraulisk.
- ✓ Apparater der har et arbejdstryk på over 70 bar (7MPa) fx højtryksrenser.
- ✓ Arbejde der indebærer risiko for højspændingsstød.
- ✓ Udstyr til svejsning, flammebehandling og varmskæring.
- ✓ Vibrationsbelastende værktøj, som mejselhamre og slagboremaskiner samt vibrerende håndværktøj med et vibrationsniveau på over 130 dB (HA)as.

BRUG AF STIGER NED- OG SAMMENSTYRTNING

Det tilrådes, at der ved aktiviteter altid indtænkes, om der kan være risiko for ned- eller sammenstyrtning, fx når brandkadetten klatrer på stiger, øvelser i tunnel/skakt eller ved øvelser med frigørelse fra løst oplag.

Det anbefales, at brandkadetter ikke klatrer på stiger, køretøjer eller lignende uden faldsikring, når de kommer over en højde på 2 meter.

Ved brug af forhindringsbaner kan det være relevant at afspærre forhindringer, hvor der er stor risiko for skader.

FARLIGE STOFFER & MATERIALER

Det anbefales, at brandkadetter ikke udsættes for påvirkning af særlige farlige stoffer og materialer. Dette betyder, at der i lokaler, hvor andre arbejder med stofferne og materialerne, skal foretages en konkret vurdering af, om brandkadetterne kan blive udsat for påvirkning. Dette er særlig aktuelt i forbindelse med organiske opløsningsmidler eller andre flygtige stoffer og materialer, der afgiver dampe i lokalet, støv eller aerosoler.

- ✓ Under øvelser og uddannelse tilrådes det, at brandkadetterne har adgang til vand og sæbe, så evt. urenheder og sodpartikler kan vaskes af, inden de forlader stedet.
- ✓ Det anbefales, at brandkadetinstruktørerne er opmærksomme på, at brandkadetterne har vasket sig efter kontakt med røg, sodpartikler og lignende.
- ✓ En opmærksomhed på allergier og lignende er hensigtsmæssig, specielt hvis der er planlagt arrangementer og aktiviteter, der indebærer leg i vand og skum, og at skummet er deklareret 'ufarligt'.

BEKLÆDNING & SIKKERHED

- ✓ Det anbefales, at brandkadetter under praktisk arbejde og øvelser altid anvender det fornødne beskyttelsesudstyr og værnemidler herunder hjelm, handsker, værnfodtøj, indsatsdragt og underbeklædning.
- ✓ Brandkadettens tøj skal til enhver tid tilpasses det arbejde, der udføres.
- ✓ Foruden den fornødne beklædning anbefales det, at brandkadetten altid anvender det for arbejdet fornødne beskyttelsesudstyr herunder sikkerhedsbriller, handsker, støvmaske og høreværn.
- ✓ Det anbefales, at der udleveres sikkerhedssko til brandkadetterne. Er dette ikke muligt, tilrådes det, at de udleverede brandstøvler bruges til øvelser og aktiviteter, der kræver værnfodtøj.

Go/No Go skema

Nedenstående skema kan benyttes, når forskellige sikkerhedsmæssige foranstaltninger skal drøftes og vedtages i brandkadetkorpset. Skemaet kan hænges op, så sikkerhed som tema skaber synlighed for både brandkadetinstruktører og brandkadetter.

Emne/aktivitet	GO	OK med forbehold	NO GO
Arbejde med maskiner, værktøj og tekniske hjælpemidler _____ _____ _____ _____ _____	EKSEMPEL Teori Se værktøj _____ _____ _____ _____ _____	EKSEMPEL Holde værktøj i hånden i slukket tilstand _____ _____ _____ _____ _____	EKSEMPEL Benytte værktøj alene uden opsyn _____ _____ _____ _____ _____

VÆGTBELASTNING

11 meter stige	30-40 kg	Indsatsdragt/fuld åndedrætsbeskyttelse	15-25 kg
Afgrener	5-6 kg	Kølevest	2-2,5 kg
B-kurv med 2 slanger	19 kg	Overtryksventilator	25-40 kg
B-rør	2-3 kg	Skumrør	4-5 kg
B-slange	8,5 kg	Spreder	15-20 kg
C52 C-slange	5-6 kg	Tilblander	2-2,5 kg
C-kurv	17-18 kg	Vandfyldt HT-slange pr. meter	1 kg
C-rør	1,5-2 kg	Vandfyldt D-slange	12,5 kg
Cutter	15-20 kg	Vandfyldt C42	25-27 kg
D- slange	4,5 kg	Vandfyldt C52	39 kg
Genoplivningskuffert (std. model)	10-15 kg	Vandfyldt B-slange	74 kg
HT-rør	2-3 kg		

KILDEHENVISNING

✓ **Arbejdstilsynets regler om unges arbejde**

<https://at.dk/arbejdsmiljoe/boern-og-unges-arbejdsmiljoe/boern-og-unge-under-18-aar/>

✓ **Sikkerhed og sundhed ved røgdykning - BAR-vejledning**

https://www.brs.dk/globalassets/brs---beredskabsstyrelsen/dokumenter/kob/2018/-brancevejledning---roegdykning_2018-.pdf

✓ **Unge i Beredskabets uddannelsesplan**

<https://www.ungeiberedskabet.dk/vidensbank/inspiration-og-uddannelsesmateriale/>

✓ **"Sikkerhed og sundhed under øvelser og træning" → Vægtbelastningsskema**

<https://bfaportalen.dk/brancher/politi-beredskab-forsvar/brand-og-redning/fysik-og-ergonomi>

✓ **Beredskabsstyrelsens katalog over godkendte uddannelsesaktiviteter for børn og unge, der er medlemmer af et ungdomsbrandkorps**

<https://www.brs.dk/globalassets/brs---beredskabsstyrelsen/dokumenter/uddannelse---metodehafter-m.v/2018/-ungdomsbrandkorps-katalog-for-godkendt-uddannelse-20182638-.pdf>

✓ **Retningslinjer for brug af personligt beskyttelsesudstyr ved indsats i røgfyldte miljøer**

https://www.brs.dk/globalassets/brs---beredskabsstyrelsen/dokumenter/kob/2018/-brancevejledning---roegdykning_2018-.pdf